

Datum: 2019-09-30
Handläggare: Anita Hedström
Direktnr:
Diariernr: 2019.267 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Kommunrevisionens granskning av ekonomistyrning och resursutnyttjande inom vård- och omsorgsnämnden - yttrande

Ärendebeskrivning

På kommunrevisionens uppdrag har KPMG genomfört en granskning av vård och omsorgsnämndens ekonomistyrning och resursutnyttjande. Nämnden ska i yttrandet utifrån revisionsrapporten svara på:

- Med avseende på den genomförda granskningen, vilka åtgärder avser ni att genomföra?
- Under vilken tidsperiod avser ni att genomföra dessa åtgärder?

I KPMG:s sammanfattande bedömning och rekommendationer anser revisionen att ekonomistyrning och resursutnyttjandet bedrivs ändamålsenligt. Vidare anser revisionen att de principer som tillämpas för budgetering av personalkostnader är ändamålsenliga samt att handlingsplan för budget i balans är tydlig och realiseras och följs upp på ett bra sätt, även om den inte är tillräcklig för att undvika underskott 2019. Revisionsrapporten anser också att cheferna har goda förutsättningar för att göra ett bra arbete.

Förvaltningens yttrande

Mot bakgrund av granskningen bedömer revisionsrapporten att följande punkter bör ses över: (*Kommunrevisionens bedömning och rekommendation i kursiv text*)

Jämfört med rikets och regionens genomsnitt är en hög andel Alingsåsbor beviljade insats enligt LSS. Vi rekommenderar att en utredning genomförs för att fastslå vad detta beror på.

Rapporten belyser att cirka 40 fler personer i Alingsås har LSS-insats jämfört med riket och regionen, vidare fastställer rapporten att det nationella utjämnningssystemet kompenserar kommuner med en större andel LSS-insatser. Nämnden har inte gjort en fördjupad undersökning varför LSS-insatserna är fler i Alingsås men relevanta förklaringsposter är att vid kommunaliseringen av LSS från landstinget 1994 fanns vårdhem i Alingsås med autism och utvecklingsstörning som blev kommunal LSS-verksamhet. Därtill finns särskola i Alingsås där även elever från grannkommuner går och en stor daglig verksamhet med god kvalitet bedöms också bidra till att personer med LSS-tillhörighet väljer att bosätta sig i Alingsås.

Utifrån att utjämnningssystemet kompenserar kommuner med en större LSS-verksamhet är det ingen ekonomisk nackdel att ha en stor LSS-verksamhet. Alingsås får 2020 drygt 50 mnkr för att volymen LSS är större än rikets. Därmed anser inte nämnden att ytterligare fördjupade utredningar behöver göras för att fastslå vilka ytterligare förklaringsposter som kan finnas till den större volymen LSS.

Nämnden rekommenderas att ge förvaltningen i uppdrag att utreda om det finns ytterligare åtgärder som kan vidtas för att undvika ekonomiskt underskott år 2019.

Nämndens arbete med nuvarande handlingsplan fortgår och flera positiva effekter syns såsom minskning av hemtjänsttimmar, låg kostnadsökning av personalkostnader och mycket låga kostnader för kurser och konferenser. Nämnden bedömer att det som i nuläget ger störst ekonomisk effekt är att fortsätta arbeta för att bibehålla och förstärka åtgärderna i beslutad handlingsplan. Att i nuläget påbörja en ny handlingsplan (beslut i nämnd, förberedande arbete i verksamheten och genomförande) medför tidsmässigt att en mycket liten effekt kommer uppnås under innevarande år.

Nämnden behöver däremot när de ekonomiska förutsättningarna är klara inför budgetår 2020 så tidigt som möjligt påbörja arbetet med eventuellt ytterligare handlingsplaner inför 2020.

Det pågår ett utvecklingsarbete i syfte att mäta vårdtyngden på äldreboendena. Undersök möjligheterna att med hjälp av vårdtyngdsmätningar anpassa resursfördelningen till äldre- (och LSS-boenden) så att behovsförändringar som inträffar under året kan fångas upp och generera ökad eller minskad bemanning.

Inom myndighetens arbete med IBIC (Individens behov i centrum) pågår ett arbete att på individnivå bedöma omvårdnadsbehov vid särskilt boende för äldre. Nämnden har även påbörjat uppdraget att utreda LOV på särskilt boende för äldre vilket vanligtvis inkluderar att en ersättning utgår utifrån varje individs individuella omvårdnadsbehov.

En svårighet med behovsbedömning är att i nuläget tillämpas bemanningsnyckeltal t.ex. på en medelstor avdelning med 9 brukare med demenssjukdom är bemanningen tre personal vardagar dagtid och två personal kvällar och helger. Sannolikt kommer bedömning av omvårdnadsbehov på individnivå medföra att avdelningen ibland ska vara fler personal och ibland färre personal vilket schemamässigt är mycket svårt att hantera och riskerar att medföra kostnadsökningar.

Säkerställ att fastighetsrelaterade kostnader är korrekt budgeterade i de LSS-verksamheter som övertogs från socialnämnden för ett drygt år sedan.

Rekommendationen är mycket relevant och är något nämnden behöver åstadkomma inför budgetår 2020 och framåt. En orsak till bristande budget för renoveringar är att när LSS-verksamheten flyttades till vård- och omsorgsnämnden flyttades ingen investeringsbudget med, därtill har en bristande kunskap om de fastighetsrelaterade kostnaderna utifrån att ingen central samordning av fastighetsrelaterade frågor för LSS-verksamheten inrättats. Nämnden kommer att sträva efter att ta hänsyn till fastighetsrelaterade kostnader inför budgetår 2020.

Den dagliga schema- och bemanningsplaneringen styrs på ett i huvudsak bra sätt. Det finns enheter i personlig assistans som dock inte följer de rutiner som gäller vilket riskerar medföra onödiga kostnader. Vi rekommenderar därför att åtgärder vidtas i syfte att säkerställa att alla enheter följer rutinerna.

Inför verksamhetsår 2020 pågår ett arbete att inrätta en ny budgetfördelningsmodell för verksamheten personlig assistans. I nuläget utreds och omvärldsbevakas ett antal frågor kopplade till bemanning, ersättningssystem och ökad samordning inom verksamheten personlig assistans. Syftet med den nya budgetfördelningsmodell är att tydliggöra bemanningskrav och ekonomi i syfte att alla rutiner kring scheman och bemanningsplanering ska följas.

Idag tillämpas 134 timmar exklusive dubbelbemanning som brytpunkt för när hemtjänst är dyrare än särskilt boende. Vi rekommenderar att en kontroll genomförs i syfte att säkerställa att brytpunkten inte ligger högre.

Brytpunkten vid hur många hemtjänsttimmar per månad som kostnadsmässigt motsvarar en plats på särskilt boende varierar. Dels varierar kostnaden per hemtjänsttimma på var brukaren bor (restid), därtill påverkar den genomsnittliga längden på besöken (täta korta besök är dyrare än färre längre besök). Dels varierar också kostnaden beroende på vilket särskilt boende brukaren behöver, en plats på demensboende är kostsammare än en plats på ett somatiskt boende.

Förvaltningens beräkningar samt uppskattningar från andra kommuner sammanfattar att i genomsnitt uppgår brytpunkten till mellan 120 – 150 hemtjänsttimmar per månad för de allra flesta ärenden. Vård- och omsorgsnämnden följer månadsvis upp antalet personer med mer än 150 timmars hemtjänst och tillämpar i myndighetsbesluten 134 timmar exklusive dubbelbemanning som brytpunktsnivå.

Nämnden anser att för att fastställa en exakt brytpunkt behöver individuella hänsyn tas per brukare såsom var brukaren bor, antal besök brukaren behöver och vilken inriktning det särskilda boendet som är aktuellt för brukaren har. Långsiktigt skulle en modell som tar hänsyn till dessa parametrar vara intressant. Nämnden anser att nuvarande schablon för brytpunkt ger en i nuläget tillräckligt god bild av brytpunkten mellan hemtjänst och särskilt boende.

Ekonomisk bedömning

Inga ekonomiska konsekvenser bedöms av ovanstående yttrande. Inom vissa av de delområden som yttrandet avser kan ekonomiska konsekvenser uppkomma som behöver bevakas och återkopplas till nämnden vid förändring.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner yttrandet och ger förvaltningen i uppdrag att överlämna det till kommunrevisionen.

Beslutet ska skickas till

KPMG, KLK, handläggare

Anita Hedström
Förvaltningschef

